

Ngày thi: 5/10/2020

Thời gian làm bài: 180 phút
(không kể thời gian giao đề)

Câu 1 (8,0 điểm)

Giá trị

“Trong một buổi diễn thuyết, một giáo sư nổi tiếng mở đầu bài thuyết trình bằng cách giơ lên một tờ 100 đô la và hỏi: “Nếu tôi tặng tờ 100 đô la này cho một trong số các bạn, có ai muốn nhận không?” Nhiều cánh tay giơ lên trong hội trường. Giáo sư nói tiếp: “Tôi sẽ tặng một người nhưng để tôi làm thế này đã nhé”. Ông vò nhàu tờ đô la, rồi hỏi: “Còn ai muốn lấy nó không?”. Nhiều cánh tay vẫn giơ lên.

Giáo sư lại tiếp tục: “Nếu tôi làm thế này thì sao?” Ông ném tờ tiền giấy xuống chân mình, chà đạp một cách không thương tiếc. Rồi ông nhặt nó lên, tờ đô la đã trở nên nhàu nát và dơ bẩn. “Còn ai muốn tờ 100 đô la này không?” Nhiều cánh tay vẫn giơ lên.

“Các bạn đã nghiệm ra bài học giá trị này chưa? Dù đồng tiền này có bị vò nát hay giày xéo, các bạn vẫn muốn có nó bởi vì giá trị của nó không thay đổi và giảm đi. Nó vẫn là tờ 100 đô la”.

Giá trị con người trong cuộc sống cũng thế. Lắm khi, chúng ta vấp ngã, bị chà đạp, bị vùi dập do hoàn cảnh, do người khác gây ra, hay do sai lầm của chính bản thân. Chúng ta cảm thấy mình thật bất hạnh và thiếu tự tin. *Nhưng dù có chuyện gì đã và sẽ xảy ra, bạn đừng bao giờ tự đánh mất giá trị của mình*”.

(Dẫn theo: Hạt giống tâm hồn – Từ những điều bình dị 3)

Trình bày suy nghĩ từ lời nhắn nhủ trong câu văn cuối truyện.

Câu 2 (12,0 điểm)

“Thi sĩ là gì? Một con người bất hạnh giấu nỗi đau khổ sâu sắc trong tim, nhưng đôi môi đẹp tới mức khi tiếng thở dài và tiếng khóc đi qua, chúng nghe như âm nhạc du dương... Và người ta xúm lại quanh thi sĩ và bảo: “Hãy hát tiếp đi” – hay nói theo cách khác, “Mong những nỗi đau khổ mới hành hạ tâm hồn anh nhưng đôi môi anh vẫn đẹp đẽ như trước, bởi tiếng khóc sẽ chỉ làm chúng tôi hoảng sợ, nhưng âm nhạc thì lại rất hay”. (Soren Kierkegaard)

Bằng những hiểu biết về thơ, hãy thể hiện quan điểm về vấn đề đặt ra trong lời phát biểu trên?

Hết _____

ĐÁP ÁN VÀ BIỂU ĐIỂM ĐỀ THI NĂNG KHIẾU LỚP 11 LẦN I

Câu 1 (8,0 điểm)

a. Yêu cầu về kỹ năng:

Biết cách làm kiểu bài nghị luận xã hội với bố cục rõ ràng, mạch lạc, hành văn trôi chảy, không mắc lỗi chính tả, dùng từ, đặt câu. Kết hợp nhuần nhuyễn các thao tác lập luận: giải thích, phân tích, chứng minh, bình luận... dẫn chứng tiêu biểu, chọn lọc.

b. Yêu cầu về kiến thức:

Bài viết có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần làm rõ những yêu cầu cơ bản sau :

Ý	Nội dung	Điểm
1	Giới thiệu vấn đề cần nghị luận:	0,5
2	Giải thích	1,5
	- “Giá trị của mình” là những điều thuộc về bản chất, tiềm ẩn trong mỗi cá nhân mà con người tin rằng quan trọng với chính mình và góp phần đem lại thành công cho công việc, cuộc sống hàng ngày. - “Đánh mất giá trị của mình”: tự biến mình thành người khác hoặc thay đổi không còn giữ được những điều tốt đẹp vốn có. Ý nghĩa của lời nhắn nhủ: <i>Dừng tự biến mình thành người khác bằng cách làm mất đi những điều tốt đẹp vốn có.</i>	
3	Lí giải vấn đề	4,0
	- Con người không được tự đánh mất giá trị của mình, bởi vì: + Giá trị là những điều có ý nghĩa, làm nên sự khác biệt, dấu ấn riêng không trộn lẫn. Làm mất giá trị là con người từ bỏ bản ngã riêng, chấp nhận biến mình thành một bản sao nào đó giữa muôn người. + Giá trị của bản thân còn tạo nên ưu thế vượt trội của con người trong từng lĩnh vực. Đánh mất giá trị của bản thân cũng có nghĩa là con người từ bỏ thế mạnh, sở trường để trở nên bình thường như bao kẻ khác. + Giá trị của mỗi người không chỉ có ý nghĩa với người đó mà còn đóng vai trò quan trọng trong tập thể, có ý nghĩa với những người xung quanh. Đánh mất giá trị của mình, con người cũng mất luôn cơ hội đóng góp, cống hiến, và không tạo dựng được hình ảnh đẹp của mình trong lòng mọi người.	2,0
	- Mỗi cá nhân đều có giá trị riêng, có những giá trị có sẵn nhưng phần lớn là do rèn luyện. Đề không đánh mất giá trị, con người cần: + Nhận biết được giá trị thực sự của mình, không ảo tưởng cũng không mặc cảm chối bỏ, từ đó mà có ý thức nuôi dưỡng, làm giàu	2,0

	thêm giá trị mỗi ngày bằng việc học tập, rèn luyện, trau dồi vốn sống, vốn văn hóa và những kỹ năng hữu ích. + Cố gắng giữ mình trước những cám dỗ của cuộc sống, không thỏa hiệp với lợi danh, không cúi mình trước uy quyền, bình tĩnh đối phó với những khó khăn trở ngại gặp phải trên đường đời. + Luôn giữ vững niềm tin vào bản thân mình, tin vào sự chiến thắng của những giá trị tốt đẹp trong cuộc sống con người.	
4	Bàn luận, mở rộng vấn đề.	1,5
	- Khẳng định lại vấn đề: không được đánh mất giá trị của bản thân - Phê phán những kẻ không giữ được mình trước những cám dỗ của đời, tự đánh mất giá trị của bản thân để trở thành người khác hoặc sống cuộc đời mờ nhạt, vô nghĩa. - Cần phân biệt giữa đánh mất giá trị của bản thân với mềm dẻo, linh hoạt ứng phó trong những hoàn cảnh cụ thể của cuộc sống.	0,5 0,5 0,5
5	Liên hệ bản thân, rút ra bài học nhận thức và hành động.	0,5

Câu 2 (12,0 điểm)

a. Yêu cầu về kỹ năng:

- Biết cách làm bài văn nghị luận văn học, bố cục rõ ràng, vận dụng tốt các thao tác lập luận.
- Biết cách chọn và phân tích dẫn chứng để làm sáng tỏ vấn đề nghị luận.
- Bài viết mạch lạc, trong sáng, có cảm xúc, không mắc lỗi chính tả, dùng từ, ngữ pháp.

b. Yêu cầu về kiến thức:

Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần đảm bảo được các ý cơ bản sau:

Ý	Nội dung	Điểm
1	Giới thiệu vấn đề cần nghị luận:	0,5
2	Giải thích	2,0
	- <i>Tiếng thở dài, tiếng khóc</i> : chỉ nỗi buồn đau, bất hạnh của riêng thi sĩ hoặc là nội dung được phản ánh trong thơ. - <i>Âm nhạc du dương</i> : những âm thanh êm ái, có khả năng xoa dịu vổ vè, thanh lọc tâm hồn con người, hướng con người tới vẻ đẹp cao cả, và nó có sức lan tỏa, ngân vang cùng sức sống bền lâu. Nhận định nêu lên một định nghĩa về hoạt động sáng tác: nhà thơ là người	

	có thể nén nỗi đau riêng trong lòng mình mà đồng cảm với nỗi đau của người để tạo nên những tác phẩm có khả năng thanh lọc, nâng đỡ tâm hồn con người thông qua sức hấp dẫn của hình thức nghệ thuật, sức ngân vang của những thông điệp thẩm mỹ.	
3	Lí giải:	3,0
	- Thơ là thể loại văn học thuộc phương thức trữ tình, tác động đến người đọc bằng sự nhận thức cuộc sống và những liên tưởng, tưởng tượng phong phú. Cảm xúc trong thơ cần mãnh liệt và luôn thuộc về ngôi thứ nhất. Nhà thơ có khả năng sống trong nhiều tâm trạng, nhiều cảnh huống để có thể vừa đau nỗi đau của mình, vừa đồng cảm với nỗi đau của người. Và khi cảm xúc đó đạt đến độ chín, thơ ra đời trong sự hòa quyện giữa tình cảm riêng với nỗi niềm chung. Có trải qua những cảm xúc buồn đau trong cuộc đời, tâm hồn nhà thơ mới trở nên nhạy cảm và dễ đồng điệu với nỗi đau của người mà viết nên thơ.	1,0
	- Nỗi buồn là một thứ mỹ cảm thường thấy trong thơ. Cảm xúc buồn thương có thể xuất phát từ nỗi niềm riêng của thi nhân hay nội dung cảm xúc được phản ánh trong thơ. Theo Giáo sư Trần Đình Sử: “Thơ ca, văn học nhân loại xưa nay có nhiều thứ, nhưng chỉ những ai động đến nỗi đau con người thì văn chương mới hay”. Những câu ca dao diễn tả nỗi buồn li biệt, nỗi sầu lẻ bạn có thể xuất phát là cảm xúc của một người nhưng đã chạm đến nỗi lòng của bao người. Bài thơ “Độc Tiểu Thanh kí” không chỉ có tiếng khóc thương cuộc đời bất hạnh của nàng Tiểu Thanh mà còn có nỗi cô độc của chính Nguyễn Du. Những câu hỏi khắc khoải lòng người trong bài “Đây thôn Vĩ Dạ” là niềm đau của chính Hàn Mặc Tử cũng là tiếng lòng khao khát giao cảm của con người trong cõi nhân sinh...	1,0
	- Thơ có thể viết về nỗi buồn nhưng phải nâng người ta lên trong những cảm xúc tích cực. Nhà thơ đã dùng nỗi lòng đầy chua chát của mình để biến cuộc đời thành những câu chuyện cổ tích với kết thúc có hậu, nơi mà sự sống được tiếp thêm sinh lực, tình yêu không ngừng nảy nở, sinh sôi và ước mơ, hi vọng không bao giờ tắt. Chính vì thế, những nỗi buồn mỹ cảm đó được người đọc đón nhận, chiêm nghiệm, trở thành liều thuốc tinh thần thanh lọc, nâng đỡ tâm hồn con người, giúp họ có thể vượt qua những nghịch lí trong cuộc sống hàng ngày.	1,0
4	Phân tích – Chứng minh	5,0
	HS chọn phân tích dẫn chứng để làm sáng tỏ các ý sau: - Nhà thơ giấu nỗi buồn đau của mình nhưng lại đồng cảm với nỗi đau của người.	1,0

	- Nỗi buồn trong thơ là một cảm xúc đẹp, có thể khơi dậy những rung động thẩm mỹ và nâng đỡ, thanh lọc tâm hồn con người, hướng tới những giá trị Chân – Thiện – Mĩ.	1,5
	- Chính cảm xúc buồn đau ngân vang khiến thơ trở thành nhịp cầu nối kết những tâm hồn đồng điệu, tri âm.	1,5
	- Nỗi buồn mỹ cảm trong thơ được thể hiện bằng những hình thức nghệ thuật độc đáo: thể thơ, cách gieo vần, hài thanh, ngắt nhịp, hệ thống các phương thức chuyên nghĩa của từ...	1,0
5	Bàn luận mở rộng	1,5
	- Bài học trong quá trình sáng tạo và tiếp nhận văn học: + Nhà thơ phải là người có cảm xúc mãnh liệt, có vốn sống phong phú, có khả năng quên đi nỗi đau của mình để đồng cảm với nỗi đau của người.	0,75
	+ Đọc thơ không phải là đọc những dòng chữ trên trang giấy mà phải cảm được điệu hồn thi sĩ, rung động với nỗi buồn mỹ cảm, thấu hiểu những thông điệp nghệ thuật được nhà thơ gửi gắm, giải bày.	0,75

Người duyệt đề
Bùi Đình Nhiễm

Người ra đề và soạn đáp án
Nguyễn Thị Thu Trang